

Til Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse om forslag til forskrift om fastsetting av farskap uten mors medvirkning

Reform – ressurscenter for menn har som oppgave å arbeide for å fremme mannsperspektivet i offentlig debatt, deriblant endringer i lovverket som berører fedres situasjon. Likestilling for begge kjønn er retningsgivende for Reformers tenkning og virksomhet. Reform ønsker å sette fokus på underliggende strukturelle forhold som opprettholder kjønnskjevheter også vedrørende foreldreskap.

Reforms utgangspunkt

Reform arbeider kontinuerlig og målrettet for å styrke fedres posisjon som likeverdige omsorgspersoner for egne barn. Dette vil på sikt fremme kjønnslikestilling og medvirke til at barn sikres omsorg fra begge foreldre, også hvis foreldrene ikke lever sammen. En ordning hvor den ene parten får være omsorgsperson bare under forutsetning av den andre partens godkjenning, er til hinder for slik utvikling og vil ikke stimulere til ansvarsdeling og økt involvering.

Foreldreansvar er den rett og plikt foreldre har til å bestemme for felles barn i personlige forhold. Eksempler på slike beslutninger er valg av navn og skole, utstedelse av pass, avgjørelser i religiøse spørsmål, flytting til utlandet og samtykke til medisinske inngrep. Når foreldrene har felles foreldreansvar, må slike avgjørelser tas i fellesskap.

Reform er av den grunnleggende oppfatning at foreldreansvaret automatisk skal deles mellom mor og far, uansett om de er gift, samboende eller ikke når barnet fødes. Reform mener alle foreldre, uansett sivil status bør dele foreldreansvar automatisk. En slik ordning vil også være i tråd med likestillingsloven, og ikke et brudd med denne slik Klagenemda for likestilling slår fast i sitt vedtak av 18.8.2005. Reform mener at barneloven må revideres på vesentlige punkter, slik at foreldre i utgangspunktet likestilles som omsorgspersoner. Dette vil være et avgjørende tiltak for å fremme kjønnslikestilling i Norge.

Endringsforslag i høringsnotatet som berører Reforms virkefelt

Regjeringen har nå fulgt opp Stortingets anmodning om å fremme lovproposisjon som gir samboende foreldre foreldreansvar på lik linje med gifte, samt Stortingets anmodning om å komme med forslag til endringer om felles foreldreansvar for samboere når farskap er erkjent og partene har erklært at de bor sammen. Det synes da naturlig å samtidig endre reglene om fastsetting av farskap for samboende foreldre ved å fjerne at moren skriftlig må godkjenne farens erkjennelse av farskap.

I dag er det bare gifte fedre som automatisk får foreldreansvar, men Regjeringen foreslår ved denne forskriften å utvide retten til også å omfatte samboende fedre. Det vil si at det foreslås en forskrift som gir samboende fedre automatisk delt foreldreansvar, uten at mor først må samtykke i erkjennelsen av farskap.

Mange par velger i dag å organisere sitt samliv og foreldreskap uten å inngå ekteskap. Samboerskap er for mange en ordning som fullt ut tilfredsstillende behovet for trygge rammer som en forutsetning for å bli likeverdige foreldre, og det er en nødvendighet at samboende foreldre gis lik rett til foreldreansvar som foreldre som lever i ekteskap. Men det er også andre måter å organisere foreldreskap på som ikke nødvendigvis betyr samboerskap eller ekteskap. En ordning hvor mor fortsatt må skrive under på at far er far for at han skal få delt foreldreansvar virker gammeldags og til hinder for lik fordeling og lik utøvelse av plikter og ansvar mellom mor og far, uansett hvordan foreldrene organiserer sitt foreldreskap.

Reform mener at en i utgangspunktet positiv holdning til at fedre er ansvarlige omsorgspersoner må synliggjøres gjennom likhet i forhold til foreldreansvar, uansett om foreldre er gift/samboere eller ikke. Dagens ordning, og for så vidt den foreslåtte forskriftens eksklusjon av mange fedre, gir signaler om at fedre ikke er ansvarsbevisste og ikke involverer seg i barnas ve og vel.

Reforms synspunkter på endringsforslag i høringsnotatet/utkast til forskrift

Departementets forslag til forskrift om fastsetting av farskap uten mors medvirkning vil etter Reforms syn innebære en styrking av mange fedres situasjon som likeverdige omsorgspersoner med delt foreldreansvar der samlivsformen ikke er ekteskap. Dette er et steg i riktig retning for å møte de utfordringer som ligger i moderne familiers nye måter å organisere familieliv på.

Det er videre viktig, som det påpekes i høringsnotatet, at det legges til rette for at samboende fedre kan erkjenne farskap uten at moren har oppgitt dem som far eller godtar erkjennelsen i ettertid. En regulering og oppfølging av slike rutiner anses av Reform som nødvendig for å sikre denne forskriften.

Forskriftens § 1 definerer hvem forskriften gjelder for, altså samboere som har samme adresse eller erklærer i melding til folkeregisteret at de er samboere. I kommentaren til § 1 blir dette skillete mellom samboere og andre en tydeliggjøring av barnelovens svakhet. Foreldre som lever sammen i kollektiv uten å registrere samboerskap eller foreldre som av praktiske årsaker ikke lever på samme adresse har etter Reforms syn, like gode forutsetninger for å dele et foreldreansvar som samboende eller gifte, noe annet er lite troverdig.

Forskriftens § 3 fremheves av Reform som særdeles viktig. Det er et viktig moment at bevisbyrden ved uenighet om farskapet tillegges mor. Det innebærer en viktig føring og et

viktig signal om at samboende fedre som erkjenner farskap er fedre inntil det motsatte er bevist, på lik linje med fedre i ekteskap.

Reform stiller seg prinsipielt bak forslaget til forskrift om vedgåing av farskap uten mors medvirkning. Samtidig mener Reform at endringen ikke på langt nær er tilstrekkelig, kun da som et lite steg på veien mot automatisk delt foreldreansvar. Det blir viktig at det fra departementet initieres en full gjennomgang av barneloven i et likestillingsperspektiv, særlig når lovens § 35 ifølge Klagenemda for likestilling er i strid med likestillingsloven

Oslo 18.11.2005

Vennlig hilsen

Ulf Rikter-Svendsen, daglig leder